tíðindablaðið
sosialurin

Nr. 45 Hósdagur 6. mars 1997 71. árgangur Kr. 7,00

Karensdagarnir skulu burtur

Javnaðarflokkurin heldur, at tíðin nú er búgvin at taka av lógina um karensdagar. Samstundis skulu tey tímaløntu eisini hava løn frá fyrsta sjúkradegi

Síða 4

Teir, ið selja fóður, fíggja millum 80 og 100 milliónir krónur í føroysku alivinnuni

Fóðurselj-arar fíggja stóran part av ali-vinnuni

Norðmenn hava spælt við opnum kortum. Teir eru ikki komnir gjøgnum bakdyrnar inn í føroysku alivinnuna, sigur føroyskur fóðurlatari

Síða 8

Janus Norðberg, flakavirkið í Hvalba:

- Eg orki ikki meira

Janus Norðberg heldur seg ikki til at royna eina ferð afturat at reisa flakavirkið í Hvalba, sum fer undir hamaran um tvær vikur

Síða 5

Fyrireikingarnar, sum nú verða gjørdar í samband við oljuleitingina eiga lut í bjartskygninum, sum valdar í Føroyum í dag, segði løgmaður, tá hann setti oljuráðstevnuna í Norðurlandahúsinum í gjar

Oljuvinna elvir til bjartskygni

VØRU-KOYRING
FLYTING
ÚR FØROYUM TIL FØROYA
Goymsla & Flytikassar
TILBOÐ verða givin
Lagaligir prísir!
Pf. HP trading TRANSPORT
Tlf. 17272
Fax 15009

Brúktar fløgur
– vit keypa og selja.
Kom og hygg!

Vit senda fløgur kring alt landið – og eisini uttanlands.
TUTL

FLOGFRAKT * SJÓFRAKT
SAFARI TRANSPORT
GREIÐA ALLAN FLUTNING & ØLL PAPPÍR
Tlf. 12222

sosialurin
Internet: http://www.cybernet.dk/faroe-news

Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyritaksstjóri: Krisjan Dahl
Lýsingar og sølа: Marjun Dalsgaard

Blaðstjórnarfulltrúi: Randi Jacobsen
Blaðfólk: Áki Bertholdsen, Eirikur Lindenskov, Dagny Joensen, Grækaris D. Magnussen, Eyðun Klakkstein
Ljósmyndari: Jens Kristian Vang

Útgevari, uppseting og prent: Sp/f Sosialurin
Bústaður: Argjavegur 26, Argjum
Postadr.: Postsmoga 76, 110 Tórshavn

Telefon: 11820
Telefax: 14720
e-mail: sosialur@olivant.fo

Oljuráðstevna og marknasamráðingar

Oddagrein

STÓRA oljuráðstevnan í Norðurlandahúsinum tykist at vera einki minni enn eitt plettskot - í hvussu er fyri fyrireikararnar Føroya Oljuídnað og sponsorarnar, oljufeløgini Amerada Hess, LASMO, Norsk Hydro og DOPAS. Fyri mong mundi tað kennast sum nakað nýtt og einastandandi, at ikki færri enn 400 umboð fyri vinnulívið, politisku skipanina, kommunalar- og almennar stovnar oo. stóðu í biðiroð uttan fyri Norðurlandahúsið mikumorgunin fyri at fáa eitt gott pláss í stóru høllini. Annars sá eitt skifti út til, at veðurgudarnir fóru at taka broddin av hesi stevnu, nú fleiri av útlendingunum, sum skuldu halda fyrilestur ikki sluppu til Føroya týsdagin. Men væl vildi til hjá fyrireikarum og luttakarum, tí mikumorgunin, júst sum stevnan skuldi byrja, bliðkaðust veðurgudarnir. Og alt gekk sum fótur í hosu.

EINGIN ivi er um, at slíkt tiltak sum hetta, er eitt stig á røttu leiðini, tá vit tosa um Føroyar sum komandi oljuland. Tí tað er við vitan og við orðaskifti og ikki minst við samvinnu, sum byggir á álit og virðing, at vit skulu menna hesa vinnu. Vit vita ikki í dag, um olja er í undirgrundini. Tí kenst tað eitt sindur løgið, tá okkara politikarar nú brúka mestu orkuna uppá at tosa um, hvat vit skulu brúka oljupengarnar til. Hetta er sjálvandi av stórum týdningi, men dekans ov tíðliga at gera til høvuðsevnið í sambandi við eina oljuvinnu. Tí tað eru fortreytirnar fyri og karmarnar um eina slíka vinnu, vit eiga at umrøða nú. Tí er gott við slíkari ráðstevnu, tí hon kann m.a. vera við til at fáa okkara politikarar „niður á jørðina" og vísa áhuga fyri og kunna seg við tað, sum er aktuelt her og nú og sum krevur teirra innlit. Tí nógvar av komandi avgerðum teirra skulu byggja á umrøddu vitan. Spurningar sum leiklutin hjá føroyskum vinnulívi í eini oljuleiting og um lógarkarmarnar um eina oljuvinnu er tað, sum vit øll eiga at geva gætur í løtuni. Tí - enn einaferð - oljuráðstevnan er gott høvi at fáa sett tingini í rætta samanhang.

HIN stóri spurningurin, sum eisini hevur tilknýti til eina oljuvinnu, er marknatrætan við bretar. Nú verður so nýtt umfar, men vit loyva okkum at ivast í, hvat bretar veruliga vilja við hesum samráðingum. Skal hetta bara uppfatast sum at teir samráðast uppá kvamsvís ella! Nýggjasta stigið at desingera blokkar í Hvíta økinum - er tað ein provokatión ella ein náturlig gongd? Bretland fer til val í mai og fær helst nýggja stjórn og harvið er møguleiki fyri, at støðan mótvegis Føroyum verður øðrvísi. Vit vita tað ikki men eiga at vóna tað. Og kanska vit áttu at boðið komandi orkumálaráðharranum, helst ein harra John Battle til Føroya á vitjan, áðrenn hann tekur við - fyri harvið at kunna hann um okkara samfelag og okkara støðu í øllum oljumálinum sum heild. Kann vera at hann sá møguleikar fyri samvinnu við Føroyar, um ein loysn varð fingin, sum ikki setti føroyska kravið til víks. Kann vera. Latið okkum royna. Edmund, Jóannes ella onkur annar!

Sosialurin

Lesarabrøv

Neyðarróp til Hondsbóltssambandið

Læs við stórum áhuga greinina hjá Palli Poulsen um viðurskiftini hjá hondbóltsspælarunum í Føroyum í dag.

Eri sera samdur við Palla í øllum hansara viðmerkingum.

Sum áskoðari gjøgnum síðstu 20 árini er støðan í dag sera álvarslig, hondbólturin hevur kós beint á botn. Sum eg síggi støðuna liggur ábyrgdin bert á einum staði, og tað er hjá tykkum í Hondbóltssambandinum, tað sær út sum hondbólturin ongan góðan hevur í dag.

Bert eitt dómi, er valið av dómarum, sum eg kann døma, er tað bert tvey pør av dómarum sum kunnu brúkast til 1. deildardystir menn í ár, og eru tað Kristian/Hjalmar og Hallur /Petur.

Parið ið dømdi sunnudagin, ella tann eina helvtin av hesum parið, sum tíverri hevur dømt teir flestu dystir í ár, hevur tað hegni at fáa allar dystirnar upp í ein stóran ruðuleika, stjórnar ikki einum einasta dysti, eftir mínum tykki, óbrúkiligur at døma.

Hetta er skammiligt fyri tykkum í HSF at tit ikki kanna hetta betur.

Sum strandingur, kann eg bert ásanna, at hesa ferð gekk tað ikki út yvir okkum, men dømingin sunnudagin hevði stóra slagsíðu, sum hesaferð H71 fekk at føla, ein sera provokerandi døming.

Dysturin sunnudagin, sum byrjaði sera gott við nógvum spenningi, endaði sum eitt ragnarok til stórt skuffilsi fyri okkum áskoðarar, eina dømingini fyri at takka.

Ja dystin millum kvinnurnar hjá Gløg STÍF naddi hann eisini at geva tvey reyð kort uttan nakra meining.

Mín von er at HSF tekur annað skinn um bak og loysir henda trupulleika.

Trúgvur STÍF áskoðari

Barnsburðarfarloyvi er eitt javnstøðumál

Javnstøðunevndin hevur sent øllum løgtingslimum hetta skriv:

Hjálagt skriv frá Javnstøðunevndini um barnaburðargrunn, sum greiðir frá rættar- og fíggjarstøðuni hjá kvinnuni á arbeiðsmarknaðinum í samband við barnsburð.

Rætturin til barnsburðarfarloyvi við fullari løn er ein sjálvsagdur rættur hjá kvinnuni á arbeiðsmarknaðinum.

Hetta er eitt javnstøðismál, tað at kvinnan ikki einsamøll á arbeiðsmarknaðin skal bera kostnaðin av barnsburðinum.

Spurningarnir í samband við barnsburð eru hesir:

Rætturin til farloyvi (tvs. rætturin at vera burtur úr arbeiði orsaka av barnsburði uttan at vera í vanda fyri at missa arbeiði av hesum ávum).

Einasta løggáva okkara sum tryggjar kvinnuni barsilsfarloyvi er funktionærlógin frá 1954, sum sigur soleiðis í § 6: » ... Under en kvindelig funktionærs graviditet er arbejdsgiveren pligtig at betale hende halv løn i tiden fra arbejdsudygtighedens indtræden dog højst i 1 måned før fødslen, indtil 1 måned efter fødslen ...«

Hetta merkir, at kemur kvinnan ikki aftur í arbeiði, tá 1 mánaður er farin og sjúka t.d. ikki er orsøkin, kann hon uppsigast.

Funktionerlógin er bert galdandi fyri funktionerar, tvs. fólk sum starvast í handlum, á skrivstovum, á klinikkum og líknandi.

Á smærri arbeiðsplássunum runt umkring finnast nærum ikki avtalur um barnsburðarfarloyvi. Og um trygdin tá bert er funktionerlógin, er hon ikki góð.

Tær kvinnur sum ikki eru funktionerar hava als onga løggávu at styðja seg til, men kunnu bert líta á avtaluna við arbeiðsgevaran. Nevnir avtalan onki um barnsburðarfarloyvi, hava tær ikki rætt til at vera burtur úr arbeiði av hesi orsøk.

Á privata arbeiðsmarknaðinum er støðan syndarlig á hesum øki.

Fulla løn í farloyvistíðini
Dagpeningaløggávan veitir kvinnum, sum eru í barnsburðarfarloyvi, og sum ikki fáa løn frá arbeiðsgevarанum, 80% av lønini (roknað eftir løn hjá ófaklærdum) í max. 24 vikur, svarandi til kr. 2.719 (roknað frítíðarløn um vikuna. Tær 24 vikurnar verða nú niðursettar til 20 vikur.

Allar kvinnur sum fara úr arbeiði orsakað av barnsburði og bert fáa dagpengar fáa soleiðis eina munandi lønarafturgongd - summar størri enn aðrar.

Tað er at gera mismun á kynunum bert at áleggja øðrum kyninum at gjalda fyri barnsburðin, sum ikki bert hevur nakað við kvinnur at gera, men viðkemur okkum øll.

Ein barnsburðargrunnur sum øll á arbeiðsmarknaðinum gjalda í t.d. eins og í ALS ella Arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnin tryggjar at útreiðslan verður javnt býtt millum øll á arbeiðsmarknaðinum, arbeiðsgevarar, arbeiðstakarar, kvinnur og menn.

Grunnurin skal gjalda munin millum dagpeningin og upp til óskerdu lønina.

Kvinnan somu møguleikar sum maðurin at fáa arbeiði
Grunnurin skal tryggja, at arbeiðsgevarin ikki fær eina eykaútreiðslu í samband við at kvinnan fer í barnsburðarfarloyvi.

Arbeiðsgevarin sum hevur goldið kvinnuni løn í farloyvistíðini skal tí fáa refusión í dagpengunum og pengunum í barnsburðargrunninum, í tann mun av loysari verður settur.

Vegna Javnstøðunevndina
Turid Debes Hentze

Søkt verður eftir
Tænara & Barrfólki
at byrja skjótast gjørligt
Áhugað kunnu ringja á
Tlf. 19767
ella **84767**

Uttandura-máling
Av tí at vit fara yvir til 3 og 10 l. spannir, selja vit 4 og 12 l. spannirnar út við
÷30%
so leingi tær eru á goymslu.
BEÇKERS MÁLING
N. Finsensgøta 25 Tlf. 18181

Løgmaður setir oljuráðstevnu í Norðurlandahúsinum:

Oljuvinna elvir til bjartskygni

-Vend er við at koma í búskaparligu gongdina í Føroyum, og meira bjartskygni er at hóma millum føroyingar. Fyrireikingarnar, sum nú verða gjørdar til eina møguliga oljuvinnu eiga sín lut í hesum bjartskygni segði Edmund Joensen, løgmaður, tá hann í gjár setti oljuráðstevnuna í Norðurlandahúsinum.

JAN MULLER

Ikki færri enn 400 fólk eru við á stóru oljuráðstevnuni, sum verður hildin í Norðurlandahusinum í hesum døgum.

Umboð fyri so gott sum allar partar av vinnulivinum, fyri almennar og kommunalar stovnar og myndugleikar, politisku flokkarnar, landsstýrið o.o. høvdu leitað sær í Norðurlandahusið mikumorgunin, tá tiltakið, sum Føroya Oljuidnaður og Amerada Hess bólkurin skipa fyri, fór av bakkastokki. Sjáldan hevur húsið verið so á tremur sum henda morgunin.

Løgmaður setti stevnu

Tað var so heldur eingin minni enn Edmund Joensen, løgmaður, sum setti stevnuna. Hann vísti, at føroyski búskapurin hevur verið fyri stórum bakkasti fyrst í 90-unum, men saman við politiskum tiltøkum, er nú vend komin í og eitt bjartskygni er at hóma millum føroyingar.

-Partur av hesum bjartskygni kann vera knýttur at fyrireiking til eina møguliga oljuvinnu í Føroyum, sum hevur verið seinastu árini og so tann stóri áhugin hjá oljufeløgunum fyri tí føroyska økinum.

Løgmaður segði víðari, at føroyska vinnu- og handilslívið (business community) tekur væl ímóti hesi avbjóðing og ynskir at fáa samband við oljuvinnuna longu nú, áðrenn veruligt oljuvirksemi hevur tikið seg upp.

Løgmaður vísti á, at tað enn eru nógvar spurningar, sum skulu svarast, áðrenn nakað ítøkiligt kann sigast um møguleikan at finna olju, men hann helt, at føroyingar verða førir fyri at skipa fyri einum brúkiligum karmi rundan um eina møguliga oljuvinnu.

Hann helt fyri, at ein oljuvinna kann koma at fáa eina sera stóra ávirkan á føroyska samfelagið.

-Latið okkum eygleiða hesi framstig sum tekin um eina nýggja tíð við nýggjum avbjóðingum.

Løgmaður vónaði, at Føroyar og útlendska oljuvinnan kunnu fáa eitt gott samstarv og helt hann, at ein slík ráðstevna kundi vera partur av hesi felags stevnu.

Síðani fekk formaðurin í Føroya Oljuidnað, Pauli Einarsson, orðið. Hann segði seg vera ómetaliga væl nøgdan við tann stóra áhugan fyri ráðstevnuni, sum hann aftur vónaði kundi vera eitt týðandi lið í royndunum at byggja upp eina føroyska oljuvinnu.

Amerada Hess

Umboð fyri tey fýra oljufeløgini, sum sponsorera ráðstevnuna, høvdu eisini orðið í sambandi við setanina av stevnuni.

Mike King frá Amerada Hess greiddi stutt frá virkseminum hjá felagnum, sum í Bretlandi hevur meira enn 1000 fólk í arbeiði. Eitt teirra er ein føroyingur, sum júst er settur í fast starv. Tað er Ben Arabo, búskapartrøðingur.

Mike King vísti á, at Amerada Hess er tað felagið, sum hevur flest blokkar á bretskum øki, hvørs royndir teir fara at gera brúk av í føroyskum øki. Eisini vestan fyri Hetland er felagið sera virkið.

Felagið er operatørur fyri fýra feltum á bretskum øki, haraf Scott er tað størsta og einsamalt fevnir um 10% av samlaðu framleiðsluni í Bretlandi.

Amerada Hess er partnari í Schiehallion feltinum, sum goymir ikki minni enn 350 milliónir tunnur av olju, og tað er slíkt felt, sum teir nú leita eftir á føryskum øki.

-Enn er langt á mál, men sum móður mín altíð segði, tá vit skulu fara burtur - at ferðast er eins hugaligt sum tað at koma á mál. Vit síggja fram til at ferðast saman við tykkum føroyingum segði Mike King, sum er kanningarstjóri hjá Amerada Hess í føroyska økinum.

LASMO

Mike Welland, kanningarstjóri hjá Lasmo, tók síðani orðið og greiddi frá hesum felagnum, sum er við í Hess-bólkinum.

Edmund Joensen, løgmaður setur ti fyrstu veruligu oljuráðstevnuna í Føroyum

Pauli Einarsson, formaður í Føroya Oljuidnaði, sum skipar fyri stevnuni

Eftir uppmøtingini at døma so er áhugin fyri eini møguligari oljuvinnu ómetaligu stórur. Mynd Jens Kr. Wang

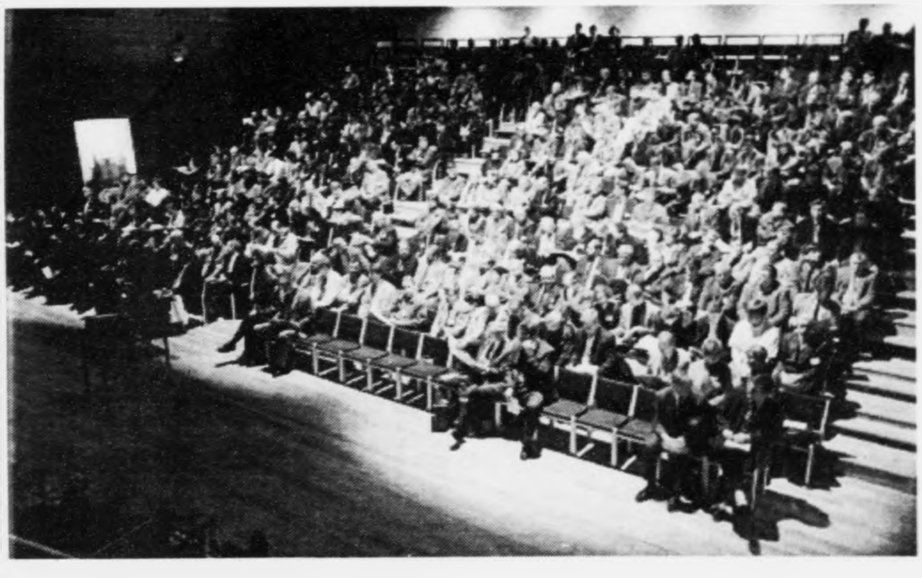

tíðindablaðið
SOSIALURIN
BOX 76 · 110 Tórshavn

ÓKEYPIS
Sosialurin rindar postgjaldið

Undirritaði teknar seg sum haldara av Sosialinum – og fái blaðið 5 ferðir um vikuna.

- ☐ Haldarar í Føroyum: 235,-/ársfj.
- ☐ Haldarar í Danmark: 425,-/ársfj.
- ☐ Haldarar í Danmark: (5 bl. í senn): 340,-/ársfj.
- ☐ Onnur lond: Ymiskir prísir

Til ber altíð at gerast haldari og goldið verður bert fyri bløðini, ið eftir eru av ársfjórðinginum

Navn:

Bústaður:

Postnr., bygd/býur:

Tlf.: Undirskrift:

Mike King frá Amerada Hess

Tey høvdu úr at gera, tá meira enn 400 føroyingar tíðliga mikumorgunin, stóðu í bíðiröð uttan fyri Norðurlandahúsið fyri at vera við á oljuráðstevnuni. Tær fýra føroysku kvinnurnar tóku sær av skrásetingini, meðan skrivarin hjá Lasmo aftast vm. og Johan Mortensen, umboðsmaður hjá Amerada Hess gingu fólki til handa

Michael Welland frá LASMO

James Efstathiou frá Norsk Hydro

Hans Jørgen Rasmussen frá DOPAS

Hann var ovfarin av tí stóru luttøku til ráðstevnuna.

-Eg siggi fram til nakrar sera áhugaverdar dagar.

Lasmo er eitt bretskt felag, sum varð stovnað fyri 25 árum síðani, og sum í dag arbeiðir í 12 londum, serstakliga í bretskum øki og í Indonesia.

-Alla staðni í heiminum har vit arbeiða halda vit ta einastu leiðina at fáa góð úrslit at hava tætt samstarv (cooperative partnership) við lokala samfelagið og vinnulívið har.

Michael Welland vónaði, at henda ráðstevnan kundi vera ein byggisteinur í hesi gongd í Føroyum - ein byrjan - og at hon kundi skunda undir dialogin og samvinnuna við føroyskt vinnulív.

Lasmo er eisini við í leitingini eftir olju í øðrum oyggjasamfelagum, eitt nú í Falklandsoyggjunum og vil felagið gera alt fyri at gagna hesum samfelagunum.

Norsk Hydro

James Efstathiou, kanningarstjóri hjá Norsk Hydro vónaði, at tann leiting, sum skjótt fer í gongd við Føroyar, fer at bera ávøkstur og at olja verður funnin.

Endamálið við hesi ráðstevnuni er at gera føroyingum greitt, hvat slag av virksemi verður í sambandi við hesa leiting og hvussu føroyska vinnulívið og samfelagið sum heild kunnu fáa sín ágóða av hesi gongd.

Hann segði, at fyri at fáa eina góða ráðstevnu, er neyðugt, at føroysku luttakararnir eru virknir og seta spurningar.

Hann greiddi stutt frá um Norsk Hydro, sum er eitt norskt felag, 90 ára gamalt, ið arbeiðir innan fleiri vinnulívsgreinar. Oljupartúrin er bert 25 ára gamal. Norsk Hydro var við í tí fyrsta feltinum, sum var funnið á norskum øki, nevniliga Ekofisk. Í dag er felagið ein av teimum størstu operatørunum á norskum øki. Tað arbeiðir eisini í fleiri øðrum londum.

DOPAS

Hans Jørgen Rasmussen, stjóri í Dopas hevði eisini orðið. Hann segði, at teir í Dopas eru errnir av at kunna vera við á ráðstevnuni og vísti á, at Dopas er tað einasta felagið í Hess-bólkinum, sum higartil hevur havt eina operatøruppgávu í føroyskum øki, nevniliga Lopra, og eisini tað var hann errin av.

Hann helt Dopas hevði fingið góðar royndir frá hesum virksemi, ikki minst hvat tað hevur at siga, tá henda nýggja vinna tekur seg upp í einum nýggjum øki.

Hans Jørgen Rasmussen helt ráðstevnuna vera eitt sera gott tiltak. Hann mintist 25 ár aftur í tíðina, tá teir í Dansk Naturgas løgdu fyrstu hond á eina komandi gasvinnu og samanmetti hetta við tann útvikling, sum nú er í gongd í Føroyum.

-Vit gjørdu eitt stórt arbeiði fyri at fáa ídnaðin í Danmark við upp í arbeiðið og hevur hetta eisini eydnast væl.

Í dag er Dansk Olie og Naturgas ein stór og týðandi fyritøka í donsku oljuvinnuni, sum fegin vil vera við í menningini av eini føroyskari oljuvinnu.

Hann bað føroyingar ikki bera ótta fyri at seta spurningar í sambandi við hesa nýggju vinnu.

-Don't forget, we were all beginners once.

Ráðstevnan í Norðurlandahúsinum heldur fram í dag. Umframt teir mongu føroyingarnar, sum luttaka á ráðstevnuni, er eisini væl av útlendingum komnir henda vegin. Fleiri teirra halda fyrilestrar um leiklutin hjá vinnulívinum í eini leitingarfasu. Har verður so eisini eitt aðalorðaskifti, tá ráðstevnan endar seinnapartin.

DANNY TRANSPORT

– tá okkurt skal koyrast ella goymast

Tlf. 19192

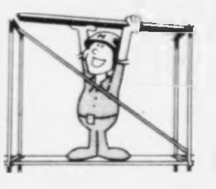

STILLADS ÚTLEIGAN

Nærri við at ringja

Pf. **Kaj Andreasen & Co.**

Tlf. 15600

Fólk til oljufýrtænastuna í Eysturoynni

Til oljufýrtænastuna hjá Statoil í Eysturoynni søkja vit eftir dugnaligum og ágrýtnum folki

Arbeiðið fevnir um at hava árligt eftirlit við oljufýrunum hjá teimum sum hava Olju fýrtænastuna og at rætta oljufýringsbrek, tá hjálp verður tilkallað.

Arbeitt verður aðruhvørja viku við árliga eftirlitinum, og aðruhvørja viku hevur tú tilkallivakt frá 8.00 – 23.00. Í vikuskiftinum og halgidagar eru vaktirnar frá 10.00-23.00.

Tað er ein fyrimunur, um tú ert elektrikkari ella maskinlærdur.

Skrivlig umsókn saman við ljósprenti av prógvum og viðmælum skulu sendast til Pf. Statoil, postsmoga 3098, 110 Tórshavn. Umsóknin skal verða okkum í hendi skjótast gjørligt, tí starvið skal setast umleið 1. apríl.

Lønin verður ásett sambært avtalu.

Hevur tú spurningar viðvíkjandi starvinum, ert tú vælkomin at venda tær til Statoil á Viðarnesi og tosa við Hans Waag.

STATOIL

á Viðarnesi, Postsmoga 3098, 110 Tórshavn, tlf. 11133